

Vlaams
Parlement

vergadering **C277**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 30 juni 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over prestatiebevorderende medicatie bij studenten – 2312 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het zorgkrediet en de hervorming van verlofstelsels in het onderwijs – 2309 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een verduidelijking bij de recent door de Vlaamse Regering goedgekeurde vereenvoudiging van de verlofsystemen in het onderwijs – 2468 (2015-2016)	4
VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkonzekerheid bij jonge leerkrachten – 2347 (2015-2016)	11
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ondersteuning van het stijgend aantal anderstalige kleuters – 2348 (2015-2016)	17
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meldingen van Brusselse scholen over een nieuw fenomeen van jonge kinderen die zich 'streng religieus opstellen' tijdens de ramadan – 2388 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de deelname aan schoolactiviteiten die in het gedrang komt door een religieuze overtuiging en het effect op de schoolse prestaties – 2402 (2015-2016)	20

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over prestatiebevorderende medicatie bij studenten – 2312 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, een onderzoek van de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD) uit 2013 wees uit dat bijna 5 procent van de studenten af en toe gebruikmaakt van rilatine als een middel om de concentratie te verhogen of om langer door te blokken in de examenperiode. Enkele weken geleden werden we ook geconfronteerd met een hele reeks artikels met als teneur dat studenten massaal pepmiddelen nemen, wat natuurlijk wel een beetje overdreven zal zijn.

Rilatine is een middel dat geregeld wordt voorgeschreven aan personen met ADHD, en studenten geven het middel wellicht aan elkaar door. Overdreven gebruik zonder medische begeleiding of zonder voorschrift is echter zeker niet aan te raden. Volgens professor Harris van de Universiteit van Manchester zou rilatinegebruik in sommige gevallen tot 10 procent verbetering van het concentratievermogen kunnen opleveren. Men zou het middel dus kunnen beschouwen als een vorm van studeerdoping, maar zeker niet alle dokters zien rilatine als prestatiebevorderend bij examens.

Minister, dat het middel ongecontroleerd wordt gebruikt in deze context, lijkt echter hoe dan ook niet wenselijk. Vandaar mijn vragen. Is het gebruik van stimulerende medicatie door studenten echt in opmars? Blijkt dat ook cijfermatig uit recent onderzoek? Hoe staat u tegenover die evolutie? Op welke wijze wordt aan universiteiten en hogescholen gewerkt met betrekking tot gezondheidsopvoeding en preventie? Komt rilatine in die bewustmaking aan de orde? Worden artsen binnen en buiten de studentengezondheidscentra betrokken bij voorlichtingscampagnes? Zijn artsen en begeleiders zich er voldoende van bewust dat voorgeschreven medicatie ook bij niet-patiënten terechtkomt? Hoe kan dat oneigenlijk gebruik worden tegengegaan?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, geachte leden, eerst en vooral wil ik benadrukken dat het oneigenlijk gebruik van medicatie volledig uit den boze is. Het is nooit een goede oplossing om jezelf te bedriegen. Iedereen probeert dat wel eens, maar echt fantastische oplossingen biedt dat niet, behalve een tijdelijke toestand van tevredenheid. Op langere termijn is iedere vorm van doping nefast, of het nu gaat om fysieke of mentale inspanningen. Als je dat dan specifiek bij examens gaat gebruiken, dan verraadt dat ook een foute visie op de vormende waarde die examens moeten hebben: het gaat erom aan te tonen wat je hebt geleerd, niet om het presteren voor het presteren op het moment zelf.

We hebben een beperkt aantal onderzoeken naar stimulerende medicatie bij studenten. Een studie uit 2010 toont aan dat het gebruik van stimulerende medicatie, waaronder rilatine, al in de jaren 60 gekend was onder studenten. Door strengere regels met betrekking tot voorschriften daalde het gebruik van rilatine en kwamen er dan andere middelen. Sinds we, wellicht door de evolutie van de geneeskunde en de wetenschap, iets frequenter met ADHD worden geconfronteerd, is rilatine 'herontdekt' en stijgt het gebruik opnieuw. De onderzoekers concludeerden dus dat het gebruik van stimulerende medicatie, met pieken tijdens de examenperiodes, helaas niet nieuw is in Vlaanderen. Anderzijds wezen ze er ook op dat het gebruik niet zo verontrustend is, op een heel kleine risicogroep na.

Recenter is er het onderzoek onder impuls van de VAD. Mijnheer De Meyer, u verwees naar dat onderzoek en naar de cijfers uit 2013. We hebben niets recenters.

Sinds 2005 wordt het onderzoek wel om de vier jaar uitgevoerd. Er komt dus een vierde bevraging, in 2017. De voorbereidingen hiervoor zijn aan de gang en de resultaten zijn eind 2017 te verwachten.

Daarnaast zijn de vijf Vlaamse universiteiten onder leiding van professor Paul Van Royen van de Universiteit Antwerpen in 2016 met een onderzoek gestart naar het oneigenlijke gebruik van ADHD-medicatie als 'leerpil'. Zij willen de problematiek breed in kaart brengen en onder andere uitvlooien hoe de studenten aan relatie komen, aangezien je dat enkel op voorschrift kunt verkrijgen. Ze willen ook de rol die huisartsen en apothekers daarbij spelen, nader bekijken. Dat betekent dus dat we op relatief korte termijn vanuit twee bronnen nieuwe cijfergegevens zullen krijgen.

Hogescholen en universiteiten kunnen voor een beleid met betrekking tot gezondheidsopvoeding en preventie de sociale toelage aanwenden die ze krijgen om het hele studentenbeleid uit te bouwen. Binnen dat sociaal beleid zetten ze onder andere in op deze problematiek. Dat blijkt ook uit hun deelname aan dat VAD-onderzoek in 2013 en dat van 2017. Mochten ze daar geen belangstelling voor hebben, dan zouden ze niet zo massaal deelnemen. Ook de samenwerking in het kader van het project onder leiding van de Universiteit Antwerpen geeft aan dat ze naast het huidige ontradingsbeleid ook op zoek zijn naar meer effectieve manieren om het gebruik te detecteren en tegen te gaan.

Universiteiten en hogescholen werken in eerste instantie samen met de eigen interne medische diensten of de externe medische centra waar ze voor hun gezondheidsbeleid een beroep op doen. Via die weg en via algemene voorlichtingscampagnes worden artsen dus inderdaad betrokken.

Over het voorschrijfgedrag van artsen heb ik geen specifieke informatie. Maar dit is een belangrijke vraag die in het onderzoek van professor Van Royen aan bod zal komen. Ik kijk dan ook heel fel uit naar de resultaten van dat onderzoek en ondertussen stimuleren we onze onderwijsinstellingen om ontradend te blijven werken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ik onthoud: het probleem is niet nieuw. We moeten de situatie niet overdrijven maar zeker ook niet onderschatten, maar wel alert volgen. Het is goed dat er in 2017 nieuw onderzoek gebeurt. We kijken samen met u uit naar de resultaten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het zorgkrediet en de hervorming van verlofstelsels in het onderwijs – 2309 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over een verduidelijking bij de recent door de Vlaamse Regering goedgekeurde vereenvoudiging van de verlofsystemen in het onderwijs – 2468 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De voorbije dagen – mijn vraag om uitleg dateert al van 1 juni, dus intussen spreken we over de voorbije maand – vernamen we dat naast de krachtlijnen voor de hervorming van het secundair onderwijs ook een stap werd

gezet in de verdere uitrol van het loopbaandebat. De federale verloven met uitkering – ouderschapsverlof, palliatieve zorgen en medische bijstand – blijven bestaan. Dat kunnen we alleen maar toejuichen en ondersteunen, dat is belangrijk. Op Vlaams niveau komt er vanaf 2 september 2016 een zorgkrediet met uitkering. Ook dat lijkt me niet onbelangrijk.

Tot slot wordt de bestaande loopbaanonderbreking afgeschaft en vervangen door onbezoldigde verlofstelsels en afwezigheid zonder uitkering. Dit is een harmonisering én hervorming van de huidige stelsels. Ik voeg er nog de stelsels om ondersteuning te bieden aan mensen die in hun gezin of omgeving extra zorg nodig hebben, aan toe.

Minister, hoe zult u bij deze harmonisering en hervorming van verlofstelsels tegemoetkomen aan de onzekerheid en spanning die deze ad-interimjobs met zich mee brengen aangezien veel jonge leraren aangesteld worden ter vervanging van – meestal – ervaren leraren met verlof? Zo ontstaat er een soort permanente tijdelijkheid voor een aantal leerkrachten.

Welke andere maatregelen plant u om de vlakke loopbaan van de leerkracht te doorbreken?

Welke maatregelen plant u om beginnende leerkrachten aan te trekken en te weerhouden van vroegtijdig afhaken?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, dames en heren, bij het loopbaandebat hebben we steeds aandacht gevraagd voor twee elementen: de jonge startende leerkrachten en de al wat oudere leerkrachten. Mijn vraag gaat specifiek over die laatste groep.

Op 9 oktober 2015 heeft de Vlaamse Regering een startnota goedgekeurd over het loopbaandebat. Het was daarbij de bedoeling om de talrijke verlofstelsels in het Vlaamse onderwijs te vereenvoudigen door een hervorming. Tegelijk wou men kunnen blijven tegemoetkomen aan sommige sociale noden op specifieke momenten in de loopbaan. Op 17 juni 2016 heeft de Vlaamse Regering besloten een zorgverlof in te voeren en de verlofsystemen te harmoniseren. Minister, het is begrijpelijk en terecht dat u tevreden bent: samen met de sociale partners hebt u een sterke regeling uitgewerkt.

Vanaf 2 september 2016 komt er een beperkt zorgverlof met onderbrekingsvergoeding. De terbeschikkingstelling om persoonlijke aangelegenheden en de verschillende afwezigheidsregelingen worden samen één nieuw systeem van 'afwezigheid voor verminderde prestaties', een gunst die maximaal 5 jaar kan worden opgenomen. Daarnaast krijgen onderwijspersoneelsleden recht op een periode onbezoldigd verlof voor verminderde prestaties. 55-plussers hebben daarenboven recht op deeltijdse arbeid tot aan hun pensioen. Zeker die laatste mogelijkheid is een eerlijk antwoord op de vragen naar 'werkbaar werk' aan het eind van de loopbaan.

Hoewel de regelingen zeker vereenvoudigd zijn, wil ik graag nog een paar verduidelijkingen vragen. Minister, in de persmededeling van vrijdag 17 juni 2016 over deze materie stelt men dat voor het hoger onderwijs snel een soortgelijke regeling zal worden uitgewerkt. Vooral voor de personeelsleden met een gemengde opdracht in leerplicht- en hoger onderwijs is het cruciaal dat dit niet te lang op zich laat wachten, alleen al om problemen te vermijden als zij een voltijds zorgkrediet zouden willen opnemen. Op welke termijn plant u de afwerking van dit systeem voor het hoger onderwijs?

In de meest recente 'Ronde van Vlaanderen voor directies' wordt bevestigd dat ook na 2 september 2017 nog specifieke vormen van loopbaanonderbreking mogelijk

zijn, namelijk de specifieke stelsels van loopbaanonderbreking vanwege ouderschapsverlof, medische bijstand en palliatieve zorgen. Die loopbaanonderbrekingen moeten worden aangevraagd bij het departement Werk en Sociale Economie. Die specifieke stelsels gaan dus over dezelfde motieven als het zorgkrediet. Hoe zijn die loopbaanonderbrekingen combineerbaar met het zorgverlof? Neemt men het ene op na het andere? Kunnen beide op elkaar aansluiten? Wordt de federale specifieke loopbaanonderbreking meegerekend in het aantal maanden recht op zorgverlof?

Buiten het zorgverlof en het gedeeltelijk verlof aan het eind van de loopbaan geldt dat een verlof voor verminderde prestaties (vvp) als fulltimer 24 maand kan duren, maar wie vvp neemt voor een vijfde kan er 120 maanden gebruik van maken. De mogelijke duur is dus gerelateerd aan de grootte van het opgenomen verlof. Bij avp staat enkel vermeld dat het gaat om een periode van maximaal 60 maanden. Zijn die 60 maanden absoluut of is ook hier de mogelijke duur van het systeem gerelateerd aan de grootte van de afwezigheid?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, in het onderwijs bestaan er zeer veel soorten verlofstelsels en zijn er zeer veel personeelsleden die in een verlofstelsel verlof opnemen. Deze verlofstelsels bieden ook kansen. Zij zorgen ervoor dat voor veel jonge leraren jobs beschikbaar worden en er een instroom is van nieuwe leraren. Ook voor de schoolorganisatie biedt dit perspectieven. Verloven bieden ook mogelijkheden voor wie zorgnoden heeft of voor wie, na een lange loopbaan, de werkdruk van een voltijdse opdracht niet zo goed meer aankan. Er is ook een keerzijde aan: de jobs die hierdoor tot stand komen, zijn ad interim en veroorzaken onzekerheid. Er zijn dus twee zijdes aan de medaille.

De vele verlofstelsels die vandaag bestaan, de combinatiemogelijkheden en de mogelijke effecten op het pensioen, leiden tot een zeer complex kluwen voor zowel de personeelsleden als de schoolorganisatie. De Vlaamse Regering heeft die hervorming opgenomen in de startnota Loopbaandebat, rekening houdend met twee doelstellingen. Ten eerste willen we meer transparantie brengen in de mogelijke verlofstelsels, zodat we komen tot een meer overzichtelijk en hanteerbaar geheel, zowel voor de schoolorganisatie als de personeelsleden. Ten tweede is het belangrijk dat de verloven tegemoetkomen aan reële noden van de personeelsleden in cruciale of moeilijke momenten in hun loopbaan. We willen daar zeker empathie voor hebben.

De hervorming van de verlofstelsels betekent een belangrijke vereenvoudiging. De bestaande stelsels van loopbaanonderbreking – dit is zonder motief, dus het algemeen stelsel en het eindeloopbaanstelsel – worden omgevormd tot zorgverlof. Daarnaast worden alle bestaande stelsels van verlof en afwezigheid voor verminderde prestaties en ter beschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden, samengevoegd tot twee soorten verlof: een verlof of een afwezigheid voor verminderde prestaties. Er zijn momenteel acht verschillende stelsels die worden samengevoegd tot twee.

De belangen van de jonge tijdelijke vervangleerkrachten proberen we ook te bewaken. Vandaag was het mogelijk om gedurende de volledige loopbaan een of ander verlofstelsel op te nemen. Het aanbod aan nieuwe verlofstelsels zal qua duurtijd in belangrijke mate ingekort worden. Een loopbaanonderbreking zonder motief en met een extra premie zal niet meer mogelijk zijn en zal het aantal aanvragen afremmen. Je kan nog verlof nemen zonder motief, maar dan zonder premie. Dat is niet het geval voor het zorgverlof. Dit zal betekenen dat in de toekomst het totaal aantal leerkrachten dat in een vervangingsopdracht is tewerkgesteld, zal verminderen.

Anderzijds hebben we ervoor gekozen om de overgang geleidelijk te laten verlopen. Alle personeelsleden starten vanaf 2 september 2016 in het nieuwe stelsel van zorgkrediet en vanaf 1 september 2017 in het stelsel van verlof of afwezigheid

verminderde prestaties met hetzelfde krediet of saldo. Hierdoor wordt vermeden dat personeelsleden plots verplicht moeten terugkeren en op die manier jonge tijdelijke leerkrachten zonder job zetten. U hebt wellicht ook het verhaal gelezen in De Standaard van 16 juni van een jonge leerkracht die moest stoppen omdat iemand uit verlof terugkomt. We willen vermijden dat we een situatie creëren waarbij een heleboel mensen terugkeren uit verlof en er zo een groot probleem ontstaat. Ook voor de schoolorganisatie zou dit problemen met zich meebrengen.

De harmonisering en hervorming zijn uitgewerkt in een evenwichtig geheel, met aandacht voor de schoolorganisatie, werkbaar werk en de situatie van startende leerkrachten.

Het afgelopen schooljaar hebben we in twee werkgroepen met de sociale partners samengewerkt. Een eerste werkgroep had als thema de opdracht en de loopbaan van het onderwijspersoneel en een tweede werkgroep behandelde het thema van de verloven. Beide werkgroepen zijn gevormd in samenspraak met de sociale partners op basis van de principes uit de startnota voor het loopbaandebat die de Vlaamse Regering vorig jaar heeft goedgekeurd.

Door de afschaffing van de verschillende vormen van loopbaanonderbreking is de discussie over de verloven in een stroomversnelling geraakt en dit heeft geleid tot een snelle en ingrijpende hervorming die al helemaal in regelgeving is vertaald en die ook wordt gedragen door de sociale partners.

Ik wil de gedragenheid even onderstrepen omdat we op deze manier een discussie en een bijna twintig jaar oude beleidsdoelstelling – ik kan nog verwijzen naar literatuur uit 1999 – realiseren. Het doet me plezier te lezen dat de werknemersorganisaties toch heel veel appreciatie hebben voor de manier waarop er is gewerkt en 'kunnen leven' met het resultaat. Het is niet evident dat zij dat ook zo ervaren omdat het maatregelen zijn die impact hebben op het wel en wee van het onderwijzend personeel.

U zult het mij niet kwalijk nemen dat wat de tweede werkgroep betreft, ik door omstandigheden gedwongen ben om iets meer tijd te nemen. Er is uiteraard nog geen optimale duidelijkheid over de manier waarop de pensioenhervormingen hun beslag zullen krijgen. Maar gelet op de pensioenhervormingen en het effect hiervan op de duur van alle loopbanen, en dus ook de lerarenloopbanen, was het ook nodig om snel een perspectief op een goede eindeloopbaanregeling te kunnen bieden.

Over de andere thema's van het loopbaandebat zijn vooral informele besprekingen gevoerd. Ik wil daarmee snel verder gaan, maar ik wil ook dat er snel duidelijkheid komt over de aangekondigde federale maatregelen voor de pensioenen en over de manier waarop er met de zware beroepen wordt omgegaan. De Vlaamse Regering heeft vorige vrijdag een standpunt ingenomen namens de Vlaamse Regering. Wij zullen ervoor pleiten dat alle middelen die aan deze reorganisaties mogelijkerwijze hangen en uit het onderwijs komen, ook opnieuw in het onderwijs worden geïnvesteerd. Het is een belangrijke bouwsteen voor als we straks verder zullen praten over de loopbaan.

Daarnaast wil ik ook verwijzen naar de op 27 mei goedgekeurde conceptnota over de bestuurlijke optimalisatie. Grotere schoolbesturen kunnen een coherent personeelsbeleid voeren en bijdragen aan een grotere werkzekerheid voor jonge leerkrachten.

De goedgekeurde conceptnota over de lerarenopleiding wordt deze namiddag besproken. Er zitten heel wat bouwstenen in voor een inhoudelijke versterking van onze toekomstige leraren.

Collega De Meyer, u stelt een paar vragen die wel belangrijk zijn om transparantie te krijgen.

Het zorgkrediet dat ingang zal vinden vanaf 2 september 2016 geldt voor alle onderwijsniveaus, ook het hoger onderwijs.

Met betrekking tot de hervorming van de andere verlostelsels, die zal ingaan vanaf 1 september 2017, heeft de Vlaamse Regering zich geëngageerd om voor het hoger onderwijs een gelijkaardige regeling uit te werken die ook zal ingaan op 1 september 2017.

De eerste voorbereidende gesprekken met de sociale partners starten op 5 juli in het Vlaams Sectorcomité voor het hoger onderwijs en zullen onmiddellijk na de zomervakantie worden voortgezet.

Collega De Meyer, het is een beetje op verzoek dat we dit nog niet hebben meegenomen, maar het is wel mijn absolute intentie – en het zou een slechte zaak zijn mocht het niet het geval zijn – om tegen 1 september 2017 de regeling te laten ingaan.

De thematische stelsels met betrekking tot loopbaanonderbreking voor ouderschapsverlof, palliatief verlof of medische bijstand, blijven onder federale bevoegdheid en moeten aangevraagd worden bij de RVA. Die vormen van loopbaanonderbreking zijn niet gekoppeld aan het zorgkrediet, dat een Vlaamse bevoegdheid is. De federale stelsels en het zorgkrediet kunnen na elkaar worden opgenomen, echter niet terzelfder tijd. De federale vormen van loopbaanonderbreking worden niet meegerekend voor de duur van het recht op het Vlaams zorgkrediet.

Een voltijds vvp kan 24 maanden worden genomen. Er is geen verband tussen de duur van het vvp of de afwezigheid (avp) voor verminderde prestaties dat deeltijds wordt genomen. Een deeltijdse vvp – een vijfde en halftijds – kan in totaal samen 120 maanden worden genomen. De avp kan in totaal 60 maanden worden genomen, ongeacht het opgenomen volume.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is absoluut een goede zaak dat de meer dan twintig verlostelsels worden gereduceerd tot twee stelsels. Het is belangrijk voor de leerkrachten zelf om te weten in welk stelsel ze terechtkomen, wat waarvoor meetelt en wat de impact is op het pensioen.

Het lijkt me evident dat het verlof zonder motief geen premie meer heeft. Mensen die een keuze maken om tijdelijk niet te werken, hoeven geen premie met belastinggeld te krijgen. Dat is een goede zaak.

Ik heb ook nog een aantal inhoudelijke vragen. Mensen die vandaag in een bepaald verlostelsel zitten en voorbij de datum van 2 september 2016 of van 1 september 2017 gaan, blijven die in dat verlostelsel zitten of moeten die actie ondernemen? Moeten ze een nieuwe aanvraag indienen of loopt het tot dan verder en moeten ze vanaf dan een nieuwe aanvraag indienen? Dat is een niet onbelangrijke vraag, die ik ook al een aantal keren heb gekregen.

Mijn tweede vraag gaat over de impact die die stelsels zullen hebben op het pensioen. Er wordt momenteel al wat gerekend met die 20 procentregel. Hoe moet je dat berekenen? Vanaf wanneer telt het wel mee en vanaf wanneer niet? Hoe moet je dat tellen, ook met de verlostelsels die er in het verleden zijn geweest? Ik stel vast dat schoolbesturen en personeelsdiensten naar best vermogen leerkrachten proberen te informeren, maar het gaat natuurlijk over centen en over het pensioen. Het zou jammer zijn als mensen in de toekomst zouden moeten vaststellen dat ze het beter anders hadden gedaan.

Vanaf 2 september 2016 gaan de nieuwe stelsels in. Hebt u er zicht op of er vóór 2 september veel aanvragen zijn binnengekomen? Ik kan me immers voorstellen dat

er een stormloop zou kunnen ontstaan. Ziet u bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) een stijging van het aantal vragen met ingang vanaf 1 september 2016? Het zou kunnen dat we daar nog een piek gaan zien in het oude stelsel.

Mijn laatste vraag is of leerkrachten die in een vervanging komen van iemand in een verlofstelsel, goed weten wat dat verlofstelsel inhoudt en wanneer ze kunnen terugkomen. Bij bijvoorbeeld een bevallingsverlof is het duidelijk. Als het kindje geboren is, dan eindigt het, maar nadien kunnen er nog een aantal verlofstelsels bij komen. Voor een leerkracht is het niet altijd duidelijk wanneer het verlofstelsel eindigt van de persoon voor wie hij op dat moment een vervanging doet.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, er is terecht gewerkt aan een harmonisering van de verlofstelsels. U bent tot een evenwichtig geheel gekomen, waarin u vele belangen hebt verzoend. U krijgt daar vanuit het veld en vanuit het parlement terecht appreciatie voor.

Ik onthoud uit het antwoord dat de algemene problematiek van de pensioenen toch nog wat discussies met zich zal meebrengen. Wat het hoger onderwijs betreft, heb ik begrepen dat voor 1 september 2017 zo snel mogelijk een verdere regeling zal worden uitgewerkt.

Het antwoord op mijn technische vragen is niet onbelangrijk voor de mensen die in die eventuele situaties zitten. Voor hen is het immers niet technisch, maar is het bijzonder belangrijk.

Ik heb nog een aantal cijfers schriftelijk opgevraagd, maar die zal ik de komende weken ontvangen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, mij interesseert het ook enorm wat nu de bulk is aan vragen tot loopbaanbreking en hoeveel het er zullen zijn op 1 september. We hebben nog geen zicht op de exacte cijfers. Dat zal de komende weken wel duidelijker worden. Ik zal uiteraard samen met u de balans opmaken op 1 september.

Het was wel al een tijdje bekend dat het de laatste uitstapdatum zou zijn in het oude systeem. En we hebben nog maar enkele weken zicht op het nieuwe systeem. Sowieso betekent dat, collega's, dat het logisch is dat nog een aantal mensen gebruik zullen willen maken van de oude regeling. Dat zou mij niet verbazen. Ik vond het wel van belang dat we voor het einde van het schooljaar zicht hadden op de nieuwe regeling, zodat mensen ook weten dat alle verloven niet plots wegvallen.

Collega Daniëls, ik zal antwoorden wat ik al kan antwoorden. De technische zaken waarop u nog geen antwoord zou krijgen, kunnen we dan schriftelijk nabezorgen. Als je vandaag in een loopbaanonderbreking 55+ zit, dan loopt die door tot aan je pensioen. Dan moet je dus geen nieuwe aanvraag indienen. Als je een gewone loopbaanonderbreking hebt, is dat één jaar. Die kun je dus nog vragen tot 31 augustus 2017. En dan is het ook gedaan.

In principe zijn die zaken zeer goed uitgelegd op onze ronde van Vlaanderen, waar al die vragen ook aan bod zijn gekomen. De voorbije weken zijn daar 2500 mensen uit het onderwijs bij aanwezig geweest. Maar er zullen nog technische vragen zijn. We zullen zorgen dat er nog brieven met alle uitleg naar de scholen gaan.

Vanaf 2 september start het zorgkrediet. Ik heb uiteraard nog geen zicht op het aantal aanvragen voor zorgkrediet. Maar daarvoor moet je altijd een nieuwe aanvraag indienen. Als je zorgkrediet wilt opnemen, moet je dat dus opnieuw aanvragen.

Wat die 20 procent betreft: een verlof dat gelijkgesteld is met dienstactiviteit, telt maar mee voor pensioen voor zover het niet meer is dan 20 procent van de effectieve prestaties in de loopbaan. Dat blijft natuurlijk wel gelden. Die regel is niet afgeschaft.

Ik heb geprobeerd uit te leggen hoe het zit met de verloven. Die lopen tot ze gedaan zijn, en dan val je onder de nieuwe regels. Dat zijn de antwoorden die ik tot nu kan geven. Als er nog technische vragen zijn, zullen we die uiteraard beantwoorden.

Ik heb ook al wat commentaar gehoord van mensen die zeggen dat ze van de RVA niet altijd antwoorden krijgen. Doordat je met twee stelsels zit, is het belangrijk dat beide goed geïnformeerd zijn en dat je niet permanent doorverwijssystemen krijgt. We maken er werk van om dat allemaal goed uit te leggen.

Het besluit zit bij de Raad van State en moet nog een keer naar de regering terugkomen. Het is door ons goedgekeurd. Zodra het definitief is, kunnen we dat rondsturen en alle vragen op de websites laten beantwoorden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dan nog mijn vraag of leerkrachten die in de vervanging staan, weten...

Minister Hilde Crevits: Het is de bedoeling dat ze dat weten. De scholen die leerkrachten aanwerven, hebben de belangrijke opdracht om hun goed te melden waarvoor ze worden aangeworven. Als er signalen zijn dat dat niet goed wordt uitgelegd bij aanwerving, moeten we daar zeker werk van maken.

Koen Daniëls (N-VA): Aangezien de stelsels en periodes waarin het kan, wijzigen – ik ben even luidop aan het denken –, kunnen we er bij de leerkrachten bij zeggen: 'U bent ter vervanging van collega X en het verlofstelsel loopt af op datum Y, tenzij het wordt verlengd.'

Minister Hilde Crevits: Ja, het zal ook gemakkelijker zijn in de toekomst. Als ik het goed probeer te berekenen, dan zullen in de toekomst de verlofstelsels vvp altijd eindigen op 31 augustus. Dat is al gemakkelijk. Alleen het zorgkrediet en de avp kunnen op een ander moment eindigen, maar de avp is altijd een gunst die wordt beslist door het bestuur. Dat betekent dat ze er mee vat op hebben. Dat zou dus ook wat transparanter kunnen zijn.

We gaan er aandacht voor hebben, maar het wordt allemaal wel iets duidelijker, want nu was het niet evident.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Een zeer complexe regelgeving is eenvoudiger geworden, maar voor de mensen die er een beroep op moeten doen en voor de secretariaten van de scholen blijft het natuurlijk nog een ingewikkelde materie.

Goede communicatie vanuit de administratie, mogelijks in samenspraak met de koepels en de syndicale organisaties, is voor deze materie niet onbelangrijk, zeker in de eerstvolgende weken en maanden. Die tip wil ik meegeven, voor zover het nodig is.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Celis aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de werkonzekerheid bij jonge leerkrachten – 2347 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Enkele jonge gemotiveerde leerkrachten lanceerden recent een noodkreet in de pers over hun moeilijke zoektocht naar een job in het onderwijs. De werkonzekerheid die bij veel jonge leerkrachten vandaag leeft, is zeker niet nieuw. Vorig jaar lanceerden twee afgestudeerde leerkrachten nog de Facebook-pagina 'Ikr zkt werk' (leerkracht zoekt werk) omdat ze merkten dat zij en nog veel andere leerkrachten maar moeilijk aan de slag geraken in het onderwijs.

De ervaringen van deze jonge leerkrachten werden ook bevestigd in de cijfers die de VDAB vorig jaar publiceerde. Ook de cijfers die collega Vandenberghe recent bij u heeft opgevraagd, bevestigen dat er ook regionaal problemen zijn. Zo zouden elke zomer 9000, vooral jonge leerkrachten op zoek moeten gaan naar een nieuwe betrekking, terwijl dat aantal daalt tot 2700 doorheen het schooljaar.

Deze getuigenissen en cijfers staan nochtans in contrast met het lerarentekort dat vandaag in sommige regio's bestaat en dat in de toekomst mogelijk nog zal toenemen. De VDAB spreekt dan ook van een atypische arbeidsmarkt in het onderwijs, waarbij er in veel regio's een mismatch bestaat tussen de beschikbare werkzoekende leerkrachten voor bepaalde vakken en de openstaande vacatures.

Minister, in een antwoord op een actuele vraag in de plenaire vergadering gaf u aan dat u naar aanleiding van de cijfers van de VDAB een sensibilisatiecampagne plande die gericht is op scholen. Concreet zou u vragen aan de scholen dat ze vacatures doorgeven aan de VDAB zodat werkzoekende leerkrachten sneller zicht zouden krijgen waar er mogelijk opportuniteiten voor een job zijn.

Minister, kunt u een stand van zaken geven over de sensibilisatiecampagne die u aankondigde om scholen aan te moedigen hun vacatures te melden aan de VDAB? Kunt u overigens meegeven hoe de gesprekken lopen met de VDAB en de scholen over deze problematiek? Plant u nog andere maatregelen om jonge, eventueel ook minder jonge, maar gemotiveerde leerkrachten te ondersteunen in hun zoektocht naar een job?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb, zoals aangekondigd, bij het begin van het schooljaar de schooldirecties via Schooldirect van 30 september 2015 en Klasse gesensibiliseerd om hun openstaande vacatures ook via de VDAB te melden. Deze sensibilisering was gekoppeld aan een artikel specifiek over de zoektocht van een jonge leerkracht naar een nieuwe opdracht. Die zei dat het heel moeilijk was omdat er geen centraal punt is, waar te zien is waar er allemaal opdrachten openstaan. Mevrouw Celis, ik heb u al gezegd dat het de lokale scholen en schoolbesturen zijn die de beslissing nemen om de vacatures te publiceren via de VDAB.

Heel recent is er wetenschappelijk onderzoek gebeurd over de aanwerving en opdrachttoewijzing van leraren. Dat was een OBPWO-onderzoek (onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek) 'Uitdagingen voor het personeelsbeleid: Aanwervingen en opdrachttoewijzingen in Vlaamse basis- en secundaire scholen' waar je zeer interessant materiaal vindt over hoe scholen daarmee omgaan, zowel in het basisonderwijs als het secundair onderwijs.

Ik leer daaruit dat er door scholen geen standaardprocedures gehanteerd worden voor het rekruteren van leerkrachten. Directeurs gaan anders tewerk naargelang de situatie waarin de leerkracht wordt gezocht, namelijk de lengte van de opdracht, het tijdstip in het schooljaar of de jobinhoud. Als je bijvoorbeeld mensen zoekt om in OKAN-klassen (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) te staan of om technische vakken te geven, is het volgens sommige directeurs wel aan te raden om via VDAB te zoeken. In sommige situaties doen ze het dus heel expliciet, in andere doen ze het niet.

In het basisonderwijs heeft de helft van de scholengemeenschappen een eigen lijst of databank van mogelijke kandidaten waarvan zeer dankbaar gebruik wordt gemaakt door de directeurs. In het secundair onderwijs wordt in eerste instantie geput uit de databank van de school. Die bestaat uit spontane sollicitaties, soms aangevuld met afgestudeerlijsten van hogescholen.

Andere wervingskanalen, zoals VDAB, worden niet consequent gebruikt. Als deze databank gebruikt wordt, is dit voornamelijk als tweede optie. Het is dus zeer zelden een eerste optie. Ondanks de sensibilisering die we gedaan hebben, zien we dat VDAB en de onderwijswereld elkaar heel zelden als partner aanspreken. Ze ervaren ook niet echt de noodzaak, ook de leerkrachten niet. Ik blijf dus wat zoeken, en luister ook naar jullie, naar de noodzaak om iedereen te verplichten om systematisch alle vacatures bekend te maken via VDAB. Is die noodzaak nu groot of niet? Het wordt niet zo ervaren. Scholen willen er eigenlijk niet toe verplicht worden. Leerkrachten solliciteren vaak heel spontaan bij alle scholen in de regio. Het is echter evident dat het een meerwaarde kan zijn als je het objectief bekijkt. We zien dat, alle inspanningen ten spijt, het niet spontaan gebeurt, behalve in sommige situaties.

Het is evident dat ik daarin verder werk. Ik raad ook iedereen aan om het onderzoek dat bestaat, eens te bekijken omdat je dan inzicht krijgt in waarom men het doet of waarom niet.

Ik verwacht ook niet alle heil van die centrale initiatieven. Ik ga ervan uit dat het aantal gemelde vacatures niet spectaculair zal stijgen. We hebben in september 2015 gezien dat dat effect er niet was. Ik geloof wel heel sterk in lokale samenwerkingsverbanden en -initiatieven op maat, zoals 'Onderwijstalent' in Antwerpen. Dat is zeer efficiënt. Daar zie je wel een samenwerking tussen VDAB, AgODi en de stad Antwerpen, en dat is er net op gericht om werkzoekende leraren in hun zoektocht naar een job te ondersteunen, scholen te sensibiliseren om vraag en aanbod maximaal op elkaar af te stemmen. Je ziet dus dat de regionale initiatieven wel efficiënt zijn. Ik denk dat het goed is om daar voluit op in te zetten.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. U slaat de nagel op de kop. Het gebruiken van die databank van VDAB gebeurt veel te weinig. We zijn op het juiste moment van het jaar. Mensen spreken mij persoonlijk aan als het over het stedelijk onderwijs gaat. Mensen sturen mails. Mensen beginnen pakken sollicitaties te sturen. Maar het automatisme om via de lijsten van VDAB te gaan kijken, zit zeker nog niet ingebakken. Misschien moeten we er toch over nadenken om alle vacatures verplicht naar VDAB te trancheren, willen we daar enige beweging in krijgen. Ik kan me echt niet voorstellen, als we die richting niet uitgaan, dat er enige verandering in komt.

Deze namiddag kunnen we heel wat tijd besteden aan de lerarenopleiding. Als we zoveel moeite doen om naar sterke leerkrachtenprofielen te gaan en proberen de geschikte en goed gemotiveerde mensen te behouden, en als we dan elk schooljaar opnieuw op het einde van het schooljaar en tijdens de vakantie worden geconfronteerd met de rush naar een volgende job in september, dan moeten we

toch proberen om alles te doen wat in de mogelijkheden ligt om naar die lijsten te trancheren. Ik denk dat u zeer duidelijk hebt aangegeven dat u de problematiek kent en probeert te beheersen, waarvoor dank.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Collega's, ik zou het woord niet nemen, mocht ik vorig jaar deze vraag niet als een actuele vraag hebben gesteld tijdens de plenaire, naar aanleiding van het lanceren van 'Ikr zkt werk'. Minister, toen hebt u gezegd dat het verplichten niet onmiddellijk een eerste optie was. U wilde aanmoedigen, sensibiliseren, en u vond meer transparantie nodig. We zijn nu een jaar verder. Uw antwoord op de vraag van collega Celis is dat er toch nogal wat vacatures zijn die niet de weg vinden naar de transparantie.

Ik zal heel rustig en heel eenvoudig herhalen wat ik vorig jaar gezegd heb. 99,8 procent van de banen in onderwijs worden volledig betaald door de Vlaamse belastingbetaler. Het kan dus niet zijn dat de ene Vlaming de weg wel vindt en de andere de weg niet vindt. De verhalen dat mensen die thuis zijn in een school, omdat er familie werkt of omdat ze er zelf ooit hebben schoolgelopen, meer toegang zouden hebben tot die informatie dan anderen, zou eigenlijk iedereen tegen de borst moeten stuiten. Collega Celis zei dat we moeten nadenken over het verplichten. Ik vind dat dat evident moet zijn.

Eigenlijk hebben we de inrichtende machten nu al jaren de kans gegeven. Vera en ik zijn er zelf een. Wij doen het allebei consequent: Geel en Vilvoorde publiceren alle vacatures, ook tijdelijke vacatures en interims, altijd via VDAB en de eigen website. Wij hebben dus recht van spreken om te zeggen dat het voor ons echt wel overmorgen verplicht mag worden. Of dat dan een erkenningsvoorwaarde moet zijn of op een andere manier moet worden afgedwongen, laat ik in het midden. Als schoolbesturen een beroep doen op de Vlaamse Gemeenschap voor hun financiering en subsidiëring, dan komen daar ook een aantal verplichtingen bij. Een minimumverplichting is dat ze hun vacatures publiceren. Het kan zijn dat dat niet vlot genoeg verloopt en dat die tool bij VDAB gebruiksvriendelijker kan. Daar wil ik begrip voor hebben, we moeten dan maar met VDAB gaan spreken. Maar de ervaring van onze personeelsdienst leert dat dat relatief vlot gaat, dat zo'n vacature heel snel online staat en heel veel mensen kan bereiken.

We hebben hier vorig jaar nog een aantal verhalen gehoord van mensen die echt ongelooflijke inspanningen doen om vacatures te vinden en dan toch zien dat studiegenoten heel snel in die scholen aan de bak komen waar er zagezegd geen vacatures zijn. Zoiets is echt niet meer voor 2016. Alle mogelijke transparantie moet er zijn. Collega's, misschien moeten we daartoe een parlementair initiatief nemen. Dat zullen wij toejuichen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (sp-a): Minister, de vraag van mijn collega is heel interessant. We moeten die problematiek in het ruimere kader van het personeelsbeleid bekijken. Directeurs hebben heel veel werk en lijden veel tijdverlies met hun personeelsbeleid en aanstellingsprocedures. Men moet met zoveel dingen rekening houden. De ene directeur wordt al beter door de schoolgemeenschap of scholengroep ondersteund dan de andere. Men moet eerst de vastbenoemden aanstellen, dan de TADD'ers (tijdelijke aanstelling van doorlopende duur), dan moet worden bekeken welke tijdelijken er nog vrij zijn, en in het gemeenschapsonderwijs moet men ook nog het onderscheid maken tussen wie op de site van het geïntegreerd onderwijs (gon) heeft getekend en wie niet. En als er dan nog niemand is gevonden, moet er gebeld worden naar VDAB om toch bij afwezigheden de vacatures van leerkrachten te kunnen invullen. Dat zorgt voor heel veel stress en werk. De directeur moet vooral zorgen dat hij geen fouten tegen de wetgeving

maakt. Dat gebeurt wel eens door toedoen van de werkdruk en de planlast. Dan moet men zaken na één of twee maanden herroepen, en dat kost heel wat geld aan de scholengemeenschap, die daar dan al dan niet voor verzekerd is.

We zullen het loopbaandebat waarschijnlijk nog verder voeren. Bij de start van het nieuwe schooljaar zijn er negenduizend leerkrachten nog op zoek naar werk. Dat zorgt bij hen voor heel veel stress. Eén op de vier valt na vijf jaar weg. De jonge leerkrachten zijn onzeker want zij weten niet in welke school ze zullen terechtkomen. Als ze dan een interimaanstelling hebben, dan is dat soms in één, twee of drie scholen. Dat is nefast voor een degelijke voorbereiding of om zich de schoolcultuur eigen te maken en het pedagogisch project van de school te leren kennen. Ook de lesvoorbereidingen zorgen voor heel wat stress, om dan nog niet te spreken van alle andere administratieve rompslomp waarmee ze worden geconfronteerd.

Daarom hebben wij het vijfjarige contract voor jonge leerkrachten voorgesteld. We hebben dat vorig jaar al gedaan in het kader van 'De leerkracht van morgen'. Zo kunnen leerkrachten binnen dezelfde scholengemeenschap gedurende vijf jaar stabiliteit hebben en gecoacht worden, en op die manier de kans krijgen om te groeien en voldoende tijd te hebben om hun lessen voor te bereiden.

Ik kreeg onlangs het verhaal in mijn mailbox van een leerkracht die al zestien jaar in een basisschool lesgeeft. Dat is al geen beginnende leerkracht meer. Zij werkt al veertien jaar binnen eenzelfde schoolbestuur, is heel verliefd op haar vak en doet met veel passie haar job. Maar ze moet nog elk jaar vrezen voor haar job. Zij heeft geen vaste functie, zij heeft nog geen aanspraak kunnen maken op een functie waar zij wel de capaciteit voor heeft. Zij schrijft dat ze nog maar een paar dagen geleden het bericht heeft gekregen dat ze voor één jaar verder kan, maar op het einde van het schooljaar zal ze opnieuw bang moeten afwachten of ze nog een plaats zal hebben. Dat komt door de structuren. Bijvoorbeeld door iemand in ziekteverlof, met 'pensionitis', zoals dat in het vakjargon wordt genoemd, die dan een maand voor het einde van het schooljaar plots terugkeert zodat zij haar vakantiedagen niet verliest. Dat is allemaal menselijk, maar dat zorgt bij die mensen voor onzekerheid. Ik maak mij daar dus zorgen over, niet alleen omdat het over beginnende leerkrachten gaat maar ook over leerkrachten die soms heel lang in dienst zijn, die volharden en volhouden. Veertien of zestien jaar, ik vind dat een heel lange periode. Ook zij trekken aan de alarmbel om te zeggen dat zoiets op termijn niet houdbaar is. Zij voelen zich benadeeld. Dat zorgt voor problemen.

Mijn grote zorg bij dit alles is dat er heel wat talent verloren gaat. Ik ben ervan overtuigd dat mensen die echt gemotiveerd en getalenteerd zijn, die er echt voor gaan, na een aantal jaren ermee ophouden en ergens anders een job zoeken. Mensen met goede capaciteiten kunnen zich snel aanpassen in een andere job. Zo gaat er heel wat talent verloren.

Ik weet dat deze zaken uit het werkveld komen, maar ik vond het belangrijk om de vraag van mevrouw Celis ermee aan te vullen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): De zorg om jonge leerkrachten maximaal aan het werk te krijgen, is natuurlijk ons aller zorg. Minister, ik ben het eens met uw genuanceerde antwoord. In de twee minuten die het reglement mij toestaat kan ik hier moeilijk een principieel standpunt innemen en ten volle verdedigen. Ik beperk mij tot twee vraagjes en twee randbemerkingen.

Ik herinner mij dat het Rekenhof heeft gezegd dat voor korte interims vacatures melden aan VDAB niet haalbaar is.

Een tweede concrete situatie waaraan ik dacht, is het volgende: een schoolbestuur heeft iemand aangesteld in een halftijdse opdracht en je hebt de kans deze jonge leerkracht in een anderhalve vacante betrekking aan te stellen, zodat je deze persoon een beter perspectief kunt geven binnen je school. Is het dan noodzakelijk dat je dat meldt aan VDAB? Of is het niet logischer dat je die persoon die je reeds in dienst hebt, daadwerkelijk die kans aanbiedt?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik dank de leden voor al hun aanvullende opmerkingen. Mevrouw Celis, mijnheer De Ro, ik heb daar ook al zware discussies over gevoerd op mijn kabinet. Ik vind het eigenlijk vrij evident, en er is ook al een verplichting, dat vacatures naar VDAB gaan. Ook vandaag is het al zo dat vacante betrekkingen naar VDAB moeten. Dat wordt echter niet toegepast. Er moet dus een reden zijn waarom dat niet gebeurt. Ik probeer te begrijpen waarom dat niet gebeurt. Ik denk dat dat voor een stukje te maken heeft met het feit dat leraar een contactberoep is, waarbij men terechtkomt in een ploeg, en dat scholen graag eerst eens kijken naar de lijst die ze hebben, met mensen waarmee ze misschien al ervaringen hebben gehad, dat ze eerst kijken naar de mensen die ze al kennen, om te zien wie ze daarin kunnen schuiven. Dat lijkt me een vrij logische reflex. Dat sluit een beetje aan bij wat de heer De Meyer zei.

Ik vind het echter natuurlijk wel vreemd dat er op een bepaald moment in mei dan toch een kleine duizend vacante functies waren waarvoor men niemand vond. Je zou dat toch gemakkelijker moeten matchen als er tegelijk een aantal mensen zijn die geen werk hebben.

Mijnheer De Ro, ik zou dus toch willen vragen om nog eventjes rustig te blijven als het gaat over een decreetgevend initiatief. Als we iets doen, dan moet het wel werken, en dan wil ik ook de scholen mee hebben in wat we doen. We moeten er ook voor zorgen dat het resultaat van die oefening leidt tot een betere match met wat vrijkomt. Iedereen moet inderdaad toegang hebben tot dezelfde informatie en dergelijke. U weet ook dat de scholen en scholengroepen vaak ook al in grotere pools beginnen samen te werken. Dat dat niet meer gebeurt, daar kan ik met mijn verstand niet bij, dus ik wil echt wel onderzoeken hoe we dat meer kunnen stimuleren.

Dat zal echter nooit alles oplossen. De heer De Meyer heeft er heel terecht op gewezen dat, als er plots in het midden van het jaar een korte vervanging van drie of zes weken moet zijn, het onmogelijk is om dat alles via die procedure te gaan doen. Het Rekenhof heeft dat ook bevestigd. Dat is natuurlijk eigen aan het onderwijs: op een bepaald moment vallen mensen uit en dan moet er snel iemand worden gevonden.

Mijnheer De Ro, ik meen echter dat uw opmerking veeleer ging over de openstaande betrekkingen die er komen. Daarvoor bestaat eigenlijk al een regel. U zei dat we daar sancties aan zouden moeten koppelen, zodat ze het zeker doen. Voor ik zoiets overweeg, moet ik er toch wel zeker van zijn dat het positieve effecten zal hebben. De heer Vandenberghe wees erop dat er ook een aantal stappen moeten worden doorlopen. Er moet worden bekeken of er niemand prioritair is en zo. We mogen het niet nog ingewikkelder maken. Tarra is voor mij ook altijd de grens van wat ik beslis: het moet helderder en transparanter worden, en mag ook niet tot extra workload leiden.

Mijnheer Vandenberghe, ik kom tot uw opmerking. U zei dat we tot meer werkzekerheid moeten komen. Au fond ben ik het daarmee eens. Ik heb bij de vorige vraag gezegd dat we een klein beetje moeten temporiseren bij onze gesprekken omdat er duidelijkheid moet komen over het pensioen, het pensioenbedrag. Dat van die verlofstelsels is nu gelukt. Dat moest ook in het kader van de loopbaanonderbreking. Ik ben zeer blij dat dat al is gelukt. Ik ga echter niet onhygiënisch

werken en een hele beslissing proberen uit de werken over de lerarenloopbaan, waarna ze dan drie maanden later plots zien dat er federaal nog iets wordt beslist. Stel nu dat er over die tantièmes en die zware beroepen iets gebeurt, dan zou ik het zeer onfair van mezelf vinden om holderdebolder het ene te doen en dan de mensen in het onderwijs voor het blok te zetten omdat er nog een aantal maatregelen komen. Ik wil dat dat hygiënisch gebeurt. Zoals ik ook bij de vorige vraag heb gezegd, ik ben heel blij dat we met de Vlaamse Regering over die zware beroepen al een gezamenlijk standpunt hebben ingenomen dat eigenlijk zeer goed is voor de belangen van onze leerkrachten.

U hebt verwezen naar dat vijfjarig contract. Ik weet niet of u de budgettaire impact daarvan hebt berekend. Ik zit daar ook wat gewrongen mee. Waarom is dat er dan vroeger nooit gekomen, en waarom is de pool afgeschaft die er lang geleden ooit was? Die pool ging immers over veel minder dan uw vijfjarig contract. Die was er en plots is die dan weggesaneerd. Waarom? Vrij eenvoudig, omdat het natuurlijk heel duur was om iedereen in die pool te houden. Ik begrijp dus dat u dat vanuit uw oppositierol zegt, maar mocht u in mijn schoenen staan, dan zou u ook onmiddellijk beseffen dat dat mooi klinkt, maar niet zo evident is.

We hebben het moment waarop die vaste benoeming ingaat, al teruggebracht tot juli, om toch sneller duidelijkheid te geven. Dat heeft ook wel enige impact gehad, maar sowieso zal je in die vakantieperiode altijd een piek van werkzoekenden blijven hebben. Ik verwijs dan naar de samenwerkende vennootschappen tussen schoolbesturen. Ik hoed me ervoor het woord 'schoolvergroting' te gebruiken. Het gaat over de besturen die rond de scholen hangen. Dankzij onze bestuurlijke optimalisatie kan men tot een situatie komen waarin er met veel grotere groepen wordt samengewerkt, en zo kunnen we meteen ook meer werkzekerheid geven aan jonge leerkrachten. Dat is ook goed met betrekking tot het argument dat ik helemaal in het begin aanhaalde, namelijk dat scholen graag putten uit referenties van dichtbij. Ik vind dat niet zo slecht, maar als er sprake is van een samenwerking in grotere organisaties, dan kan men natuurlijk ook een beroep doen op de referenties die daar zijn opgebouwd.

Ik heb dus zeer veel begrip voor de bezorgdheden. We hebben al een paar maatregelen genomen om al klaarheid te brengen. Mevrouw Celis, mijnheer De Ro, nogmaals, ik heb zeer veel begrip voor uw argumenten. Ik heb het net nog gesms't aan mijn adjunct-kabinetschef. De argumenten a contrario maken op mij bijzonder weinig indruk. Vooraleer daar nog een stap verder in te zetten, wil ik me echter echt tot het uiterste inspannen om ook begrip te hebben voor de argumenten van scholen. Scholen willen dit zelf niet, om allerlei redenen, en ik wil samen met hen die stap zetten. Ik wil vooral komen tot een resultaat waardoor leerkrachten sneller werk vinden en dat geen puur administratieve impact heeft.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Vera Celis (N-VA): Nog twee zaken. Een aantal weken geleden heb ik samen met collega Helsen het geluk gehad een voormiddag te kunnen spreken met mensen uit de specifieke lerarenopleiding. Velen van hen hebben nog eens heel duidelijk aangegeven dat ze, hoe gemotiveerd ze ook zijn voor een opdracht in het onderwijs, hun huidige job niet durven op te geven omdat ze vrezen te verglijden in de onzekerheid van een baan in het onderwijs. Dat is een argument om na te denken over de versterking.

Over de verplichting om de vacatures bij VDAB te publiceren, wil ik verder nadenken. Ik volg uw redenering, ik wil daar begrip voor opbrengen, maar als we niet ergens een stok achter de deur hebben, zal dat dode letter blijven. Ik volg u natuurlijk, minister. Ons vader zaliger zei altijd: "Als ge iets onderneemt, gaat dat verbetering moeten geven, anders gaat ge het moeten laten." (*Gelach*)

Het initiatief moet ons vooruithelpen, anders missen we ons doel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de ondersteuning van het stijgend aantal anderstalige kleuters – 2348 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, collega's, mijn vraag gaat over een voorstel van decreet dat we hebben ingediend. Op 28 oktober 2015 werd tijdens de plenaire vergadering het voorstel van decreet houdende dringende tijdelijke maatregelen in het kader van een stijgend aantal anderstalige kleuters – niet alleen asielzoekers en niet alleen OKAN-leerlingen (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers) – en inzake flexibilisering van de programmatiemogelijkheden onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het secundair onderwijs goedgekeurd. Scholen kregen hierdoor voor alle bijkomende anderstalige kleuters die instapten tegen 1 februari 2016, 950 euro extra. Die 950 euro hebben we geormerkt, terecht geormerkt vind ik, ter bevordering van de Nederlandse taal.

Voor kleuters die instapten na 1 februari, wordt op 1 juni 2016 een extra telling gehouden. Afhankelijk van deze aangroei krijgen scholen op 1 september 2016 bijkomende lestijden. De extra middelen dienen te worden ingezet voor activiteiten in het kader van de versterking van het Nederlands. Deze regeling gold voor één jaar. Ik heb al wat scholen gecontacteerd daarover. Ze geven aan, zeker in het kleuteronderwijs, dat dit een zeer goede maatregel was die zeker welkom was.

Minister, is er al een evaluatie van deze maatregel bekend? Ziet u, binnen het huidige budgettaire kader, mogelijkheden om deze maatregel te verlengen? Zo neen, ziet u andere maatregelen om tegemoet te komen aan de ondersteuning van anderstalige kleuters?

1 juni is al even gepasseerd, hebt u zicht op de aangroei sedert 1 februari? Hoeveel extra lestijden werden daardoor gegenereerd?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil eerst en vooral nogmaals mijn enorme appreciatie uitdrukken voor de manier waarop scholen en leerkrachten omgegaan zijn met de uitdaging waar ze voor stonden in de voorbije maanden. Het is helemaal niet evident om jonge kinderen die aankomen in ons land, onmiddellijk onderwijs te verschaffen. Ze hebben dat zeer goed gedaan, met veel creativiteit. Het is goed dat we als overheid het initiatief genomen hebben om daar extra ondersteuning te bieden.

We hebben dit schooljaar dringende tijdelijke maatregelen genomen ten behoeve van de ondersteuning van het stijgend aantal anderstalige kleuters in het Vlaams onderwijs. Deze maatregelen maakten deel uit van het pakket maatregelen dat goedgekeurd werd in het voorstel van decreet van 28 oktober 2015. Eén maatregel hierbij betreft de extra middelen in het kleuteronderwijs. Afhankelijk van het tijdstip waarop een anderstalige kleuter instapt – voor of na 1 februari 2016 – ontving de school hetzij een extra toelage van 950 euro, hetzij een extra telling op 1 juni 2016 waardoor scholen op 1 september 2016 bijkomende lestijden zullen genereren. Er zijn twee momenten en twee systemen.

Als we de cijfers van dit schooljaar bekijken, hebben we 1285 lestijden toegekend op basis van de hertelling op 1 juni. Dat komt overeen met 53 voltijdse

kleuteronderwijzers extra. Daarenboven genereerden 5279 anderstalige kleuters 950 euro aan werkingsmiddelen. Beide maatregelen zijn samen goed voor een bedrag van 7,3 miljoen euro.

De extra toelage kan slechts onder specifieke voorwaarden aangewend worden: ze geldt dit schooljaar binnen het kleuteronderwijs voor de initiatie in en de versterking van het Nederlands.

Zoals ik al heb aangegeven tijdens de bespreking van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2016 in de commissie Onderwijs op 2 juni 2016, zijn de toelage voor de anderstalige kleuters en de herstelling op 1 juni voor anderstalige kleuters momenteel eenmalige maatregelen. Een verlenging van deze maatregel binnen het huidige budget is uiteraard niet mogelijk.

De maatregel is er destijds ook gekomen dankzij dat extra budget. Ik ben dus zelf vragende partij om de maatregel te verlengen omdat ik zie dat het een heel mooie injectie geeft aan kleuterscholen om met anderstaligen om te gaan.

Wat de evaluatie betreft, heb ik twee opmerkingen. De scholen ontvangen pas eind juni – rond deze tijd dus – de extra toelagen. Sommige scholen zijn al op voorhand goed beginnen te werken. Andere scholen hebben gewacht omdat ze eerst de middelen wilden zien. Er is dan ook de vraag gekomen om die middelen ook volgend schooljaar nog te kunnen inzetten, want ze zijn uiteraard gekleurd. Het is voor mij evident dat dit moet kunnen, zeker als de kleuters maar heel laat zijn ingestapt. Daarvoor moeten we het decreet wel aanpassen omdat nu is opgenomen dat de middelen in het lopende schooljaar moeten worden aangewend. Die mogelijkheid moeten scholen krijgen. Het is niet in alle scholen zo. Er zijn diffuse signalen. Sommige scholen hebben ze al aangewend, andere niet.

Zoals aangegeven in de memorie van toelichting bij het spoeddecreet dat is goedgekeurd, is het van belang om de totale ontwikkeling van kleuters te stimuleren. De organisatie van de kleuterscholen moet natuurlijk afgestemd zijn op de noden van de allerkleinsten, maar ook op die van kansarme kinderen. Het belang van de kennis van de Nederlandse taal komt in elk onderzoek opnieuw naar voren. Het is dus cruciaal dat we hierop voortdurend blijven inzetten.

Het is niet eenvoudig om nu een algemene evaluatie te geven, gelet op het moment waarop de middelen uitbetaald zijn. We hebben signalen van scholen die aangeven waarvoor ze die middelen zullen gebruiken of gebruikt hebben. Het hoeft weinig betoog dat het als extra stimulans bijzonder positief onthaald is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord en uw intentie. Het zal u niet verbazen dat ik met mijn vraag wil aangeven dat nagegaan moet worden hoe de maatregel kan worden voortgezet.

Ik heb gehoord dat een aantal scholen de middelen nog niet hebben besteed en u bevestigt dat scholen gewacht hebben. Ik betreur dat omdat die kinderen er wel zijn. Ik hoop dan ook dat ze niet hebben gewacht om iets van maatregelen te nemen.

U zegt dat het regelgevend misschien mogelijk moet worden gemaakt dat de middelen ook in het schooljaar 2016-2017 kunnen worden aangewend. Hebt u het dan over de begroting 2016? (*Instemming van minister Hilde Crevits*)

Dan willen we daartoe een initiatief nemen, zoals met het vorige voorstel van decreet.

U zegt zelf dat de evaluatie niet af is. Bij de evaluatie van de OKAN-middelen die de inspectie heeft gedaan, kwamen we tot de vaststelling dat een aantal middelen

echt niet werd gebruikt waarvoor ze dienden. We moeten er dan ook goed op toezien dat deze middelen effectief worden gebruikt waarvoor ze dienen. Ze niet gebruiken vind ik helemaal te gek, maar ze voor iets anders gebruiken, vind ik ook raar, temeer omdat de stijging van de anderstalige kleuters een extra druk legt op de leerkrachten. Mijn fractie zal mee aan de kar duwen om de middelen gekleurd en doelgericht te continueren, waarbij wel wordt nagegaan dat ze effectief worden aangewend voor het juiste doel.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): We zijn met ons eigen schoolbestuur zo snel mogelijk van start gegaan. We wisten dat de middelen gingen komen. We hebben het voordeel van een beetje schaalgrootte te hebben, wat het mogelijk maakt om te prefinancieren. Wij hebben ingezet op personeel, in het bijzonder op iemand die haar strepen echt wel had verdiend op vlak van taalverwerving. Zij heeft de kleuterleidsters en de zorgjuffen bij wie de kleuters terechtkwamen, versterkt. We hebben ook ingezet op verdere professionalisering en het aankopen van het juiste materiaal. Hetzelfde materiaal voor alle scholen werkt niet. Dit moet gebeuren op basis van gesprekken en de stand van zaken in scholen. Ik heb daarover drie bundeltjes laten kopiëren om aan u, de heer Daniëls en de oppositie te bezorgen.

Het zou goed zijn te luisteren naar de ervaring van scholen met deze middelen. Hoe klein de middelen soms ook waren, ze hebben zeker zuurstof gegeven, niet alleen bij de aankoop van materiaal maar ook bij het nadenken over hoe zo snel mogelijk met die kleuters aan de slag kan worden gegaan.

Bij dit soort gekleurde middelen moeten we vooral aan kleinere schoolbesturen nogmaals de opmerking maken dat als ze personeel aanwerven, dit niet de dag nadien al moet worden betaald aan AgODi maar pas binnen een paar maanden. Scholen hebben iets te goed en moeten iets betalen, maar dat is tweemaal bij hetzelfde agentschap.

Misschien moet het gewoon worden verrekend zodat het geld niet eerst moet worden gestort en nadien terugbetaald. Zeker voor kleinere scholen is dit makkelijker. Met een soort van 'trekkingsrecht' kan men al vroeger van start gaan.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Daniëls, ik deel het gevoel van: 'Waarom wacht men tot men middelen krijgt vooraleer ze te hanteren?' Maar ik heb ook al vastgesteld dat, als men scholen middelen geeft en vraagt om aan te tonen waarvoor men ze gebruikt, de spontane reflex bij scholen is dat ze eerst boter bij de vis willen en nadien wel willen aantonen waarvoor ze die middelen gebruikt hebben. Ik kan dat begrijpen. Het woord 'verificateur' is meermaals gevallen toen ik vroeg waarom men er niet sneller en spontaner mee omging. Het is ook de eerste keer dat we zoiets doen en men moet er ook mee leren omgaan. Vandaar dat ik toch wel enige genadigheid aan de dag zou willen leggen als men die middelen ook nog volgend schooljaar wil inzetten. Het is moeilijk om daar 'neen' op te zeggen.

Ik ben het ermee eens dat we heel goed moeten evalueren hoe scholen ermee omgaan. Als we er zouden in slagen om die maatregel te continueren, moeten niet alleen vluchtelingenkinderen maar alle anderstalige kleuters een extra taalboost krijgen. Het is van belang dat het ook een taalboost is, los van alle andere maatregelen gericht op de algemene persoonlijkheidsontwikkeling van het kleine kind.

We zouden dus graag de maatregelen continueren, maar ze moeten wel taal stimuleren. Wie de taal onvoldoende beheerst, heeft ook problemen in de volgende jaren. We zullen eens moeten onderzoeken hoe de scholen ermee omgaan, welke de goede voorbeelden zijn. De heer De Ro zegt dat zijn school heeft ingezet op

aanwerving; er zijn ook scholen die via vrijwilligers werken. We hebben bewust de keuze gemaakt om dit breed open te laten. We moeten dus de goede voorbeelden verzamelen. Er wordt al aandacht besteed aan het Nederlands als niet-thuis taal via de SES-middelen die worden toegekend; ook hier zouden we de best practices het beste bundelen en bezorgen aan de scholen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik ben heel blij dat u wilt blijven gaan voor het duidelijk oormerken van de middelen en hoe ze kunnen worden ingezet. Het is absoluut nodig en ook goed, want het stimuleert de schoolbesturen om na te gaan hoe ze het maximale kunnen halen uit de middelen die ze krijgen.

Ook voor de kleuterleiders en kleuterleidsters die worden geconfronteerd met deze uitdaging is dit een hart onder de riem. Zij moeten niet alleen zelf materiaal ontwikkelen, maar ze kunnen er ook aankopen.

Zodra het materiaal is aangekocht, kan het worden gebruikt. We kunnen ook nagaan of die middelen kunnen worden omgezet in leraarsuren. Er zijn scholen die dit doen. Met 24 kleuters kan men een halftijdse kracht in dienst nemen. Soms worden deze middelen te eng beschouwd als werkingsmiddelen die enkel en alleen kunnen worden gebruikt voor methodes.

Minister, ik steun het initiatief om ervoor te zorgen dat die middelen ook het volgend schooljaar nog kunnen worden gebruikt en om na te gaan of we deze maatregel kunnen voortzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over meldingen van Brusselse scholen over een nieuw fenomeen van jonge kinderen die zich 'streng religieus opstellen' tijdens de ramadan – 2388 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de deelname aan schoolactiviteiten die in het gedrang komt door een religieuze overtuiging en het effect op de schoolse prestaties – 2402 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, het begin van deze maand was ook het begin van de ramadanperiode. Kort nadien al trok een directeur van de Brusselse scholengroep van het Gemeenschapsonderwijs aan de alarmbel, omdat er een aantal kinderen – jonge kinderen nog van 9, 10 of 11 jaar – zich in een aantal scholen onverantwoord en onaanvaardbaar streng religieus opstelden tijdens die ramadanperiode. Het ging dan voornamelijk om lagereschoolkinderen die zelfs weigerden om deel te nemen aan zwemlessen uit angst om een slok water binnen te krijgen. Het ging ook om nog altijd zeer jonge leerlingen uit het secundair onderwijs die weigerden deel te nemen aan muzieklessen, omdat muziek des duivels zou zijn en dergelijke meer.

De directeur wees in eerste instantie met de vinger naar Koranscholen. Hij noemde het zelf "schimmige Koranscholtjes, vzw's waarvan niemand weet wat er gepredikt wordt". Daar zouden die jonge leerlingen dan geïndoctrineerd worden en

zou hun een strenge islamitische leer bijgebracht worden. Volgens de directeur deed het fenomeen zich vooral voor in Schaarbeek, Sint-Jans-Molenbeek en Anderlecht, maar kort na de berichtgeving daarover kwamen er vanuit andere steden gelijkaardige geluiden.

Dat is uiteraard erg verontrustend. U hebt terecht gereageerd door te zeggen dat het niet kan dat kinderen uit culturele of religieuze overtuiging of welke andere overtuiging dan ook weigeren deel te nemen aan de lessen. Hoewel ik het met die stelling eens ben, heb ik toch nog een aantal vragen.

Kunt u toelichting geven bij omvang van de problematiek? Is het inderdaad beperkt tot de Brusselse scholen die ik vernoemd heb, of hebt u ook geluiden opgevangen uit andere scholen in andere gemeenten of provincies? Zo ja, kunt u de omvang van dat probleem toelichten? Hebt u al een gesprek gehad met de betrokken scholen? Zo ja, wat hebben die gesprekken opgeleverd? Welke oplossingen werden desgevallend voorgesteld?

Op welke wijze kan de religieuze ongehoorzaamheid gevolgen hebben voor het eindrapport van de betrokken leerling en het aan deze leerling af te leveren attest? In welke mate kan deze houding aanleiding geven tot uitsluiting van de school? Een dergelijke houding van leerlingen duidt uiteraard op een gevaarlijke vorm van extremistische indoctrinatie. Wordt de bron van die radicalisering in de genoemde gevallen structureel onderzocht en wat wordt dan met die informatie gedaan? Wordt dergelijke informatie systematisch doorgegeven aan de veiligheidsdiensten? Hoe wilt u dergelijk gedrag in de toekomst voorkomen?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, collega's, mijn vraag gaat vooral over de gevolgen van het toch wel zeer doorgedreven volgen van religieuze overtuigingsrituelen en de effecten op de schoolse prestaties. Op 6 juni startte de ramadan. Naar aanleiding daarvan is in de media gekomen dat een aantal kinderen en jongeren zeer ver gingen en niet wilden deelnemen aan de zwemles. Ze hadden ook geen middageten bij. En ook de muziekles kon niet meer.

Minister, u hebt daarop gereageerd door te stellen dat elk kind in de beste omstandigheden school moet kunnen lopen en dat culturele of religieuze overtuigingen nooit de normale deelname aan de lessen in de weg mogen staan. U riep de scholen op om in dialoog te gaan met leerlingen en ouders, en u gaf aan dat er ook externe hulp kan worden ingeschakeld, mocht die dialoog geen soelaas bieden.

Wij investeren zeer veel middelen in gelijke onderwijskansen. Hoe gaat u ervoor zorgen dat deze streng religieuze ouders hun steentje bijdragen om te zorgen voor maximale ontwikkelingskansen voor hun kinderen en om hun toekomst niet te hypothekeren? Er is nu die combinatie met de maand waarin de ramadan valt. In juni zijn er immers examens of toetsen over grotere gehelen. Als je een hele dag niet eet en dan 's avonds in de gezellige familiesfeer wel maaltijden nuttigt, kan ik mij voorstellen dat dat een effect kan hebben op de resultaten van die leerlingen.

Daarnaast vraag ik mij af, als er examens worden afgenomen van bijvoorbeeld muziek of zwemmen, of die religieuze achtergrond dan een gewettigde reden is om daar niet aan deel te nemen. Het kan ook dat een leerling zijn examens of toetsen niet goed heeft kunnen afleggen, omdat hij er maar op flanellen benen bij liep en niet optimaal heeft kunnen studeren. Ik vraag me af wat daar dan de gevolgen van zijn.

En welke externe hulp kunnen scholen inschakelen als de dialoog tussen hen en de leerling en de ouders niets oplevert?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik wil nog eens herhalen dat het voor mij totaal niet kan dat de normale deelname aan lessen in de weg gestaan wordt door bepaalde religieuze of culturele overtuigingen. Voor mij is het van belang dat elk kind in de best mogelijke omstandigheden school kan lopen. Ik heb kennis genomen van het feit dat in een aantal gevallen ook zeer jonge kinderen er een zeer 'uitbundige' interpretatie van de ramadan op nahielden. Dat is voor mij uit den boze en moet compleet vermeden worden.

Het probleem dat door de heer Goris in de media is aangehaald, verwijst naar een aantal heel specifieke casussen. Wij hebben binnen de Vlaamse administratie geen overzicht van het aantal betrokken leerlingen of het aantal scholen dat te maken heeft met een gelijkaardige problematiek. Dat is ook logisch, want dat zijn zaken die individueel kunnen voorvallen in scholen en waar scholen dan op de best mogelijke wijze mee moeten omgaan.

Men geeft bij ons wel aan dat er ook de vorige jaren sporadisch dergelijke problemen waren. Het feit dat de ramadan net nu in de zomer en tijdens de zwaar belastende examenperiode valt, accentueert het geheel natuurlijk nog meer. Als dat buiten de examens valt, is het natuurlijk een andere context dan als dat midden-in de proeven valt.

Enkele scholen van binnen en buiten het Brusselse namen in dit verband contact op met mijn administratie. De vragen die ze stelden, waren veeleer gericht op het inwinnen van informatie: wat kan, wat mag, waar liggen de grenzen en hoe pakken we de ramadan aan in combinatie met zee- of bosklassen die worden georganiseerd?

Er zijn heel weinig meldingen geweest van probleemsituaties in scholen. Waar het toch gebeurde, zijn de scholen onmiddellijk in contact gebracht met het netwerk van islamexperten. Gisteren hoorde ik via een tweet of persbericht van problemen in een bepaalde school. Ik weet niet welke school. Heel jonge kinderen wilden plots de ramadan volgen, en de leerkracht, die trouwens zelf als levensbeschouwing de islam aanhield, heeft met de leerlingen gesproken. Onmiddellijk daarna was het probleem opgelost en waren de leerlingen overtuigd dat het niet nodig was. Het is wel belangrijk dat op zulke momenten mensen die zelf de levensbeschouwing aanhangen en volgen, onmiddellijk met goede contextuele begeleiding naar scholen kunnen gaan om leerlingen daarmee te confronteren. Ik wil toch niets aan duidelijkheid overlaten dat dit wat mij betreft ook bij jonge kinderen uit den boze is.

Wat te doen in zulke situaties? In de eerste plaats is het van groot belang dat scholen de dialoog aangaan met ouders om een duidelijk beeld van de problematiek te krijgen. We mogen er niet van uitgaan – dat is ook gebleken in de voorbeelden die de voorbije weken opdoken – dat ouders per definitie achter elke handeling of uitspraak van hun kinderen staan. Sowieso kan er sprake zijn van alternatieve verklaringen of onderliggende problemen die het gedrag van de leerling op een bepaald moment verklaren. Zeker moet er eerst en vooral dialoog zijn met de ouders. Als dit gesprek moeilijk loopt, kunnen ze hierbij de hulp van het CLB inroepen. Indien nodig zullen de CLB's vanuit hun draaischijffunctie op zoek moeten gaan naar een oplossing op maat.

Sinds 1 oktober 2015 is er ons netwerk van islamexperten. Ervaren mensen met een grondige kennis van de leefwereld van jongeren geven duiding over de islam en de islamitische waarden en normen. Ze gaan klasgesprekken aan met de leerlingen over islam en zingeving. Het netwerk kan dus zeker worden gevraagd om uitleg te geven over de ramadan en leerlingen te helpen om op weg te worden gezet.

Het netwerk werd hiervoor al enkele malen ingeroepen. Daarnaast kan het netwerk ook worden gevraagd om leerkrachten te coachen en te informeren, omdat sommige leerkrachten wel wat zelfvertrouwen ontberen om open en positief in gesprek

te gaan met leerlingen. Als scholen naar aanleiding van deze gesprekken bezorgdheden hebben in het kader van radicalisering, dan kunnen ze een beroep doen op een aantal initiatieven, waarover in de commissie al heel uitvoerig is gesproken.

Volgens de regelgeving – de Codex Secundair Onderwijs, het niveaudecreet basisonderwijs en het decreet Leren en Werken – moet een regelmatige leerling in het leerplichtonderwijs het leerprogramma volledig en daadwerkelijk volgen zodra met de effectieve lesbijwoning wordt gestart. Daarop zijn uitzonderingen mogelijk. Dat zijn de afwezigheden die van rechtswege of bij beslissing van de school gewettigd zijn. Van rechtswege is het bijvoorbeeld toegelaten om afwezig te zijn voor het beleven van de feestdagen die verbonden zijn aan de door de Grondwet erkende levensbeschouwelijke overtuiging van de leerling. Moslimkinderen mogen afwezig zijn op het Suikerfeest en het Offerfeest mits schriftelijke melding van de ouders. In de voorbije weken heb ik vastgesteld dat heel veel mensen niet weten dat het zo in onze regelgeving staat ingeschreven.

Los van deze uitzonderingen is het zo dat indien leerlingen weigeren om aan bepaalde lessen of evaluatiebeurten deel te nemen, dit gelijkstaat met problematische afwezigheid. Vanaf dat moment gelden alle regels die ook in andere situaties van problematische afwezigheid van kracht zijn. Een problematische afwezigheid kan niet worden gesanctioneerd met een tijdelijke of definitieve uitsluiting. Een uitsluiting is immers een tuchtsanctie die volgt op een gevaarsituatie die de leerling op school heeft gecreëerd.

Op het einde van het schooljaar beslist de delibererende klassenraad of de leerling in voldoende mate de leerplandoelen heeft bereikt. De afwezigheid van de leerling, zeker indien langdurig, kan een hypotheek leggen op het bereiken van die doelen. Als de afwezigheid zich voordoet tijdens geplande examens of toetsen, behoort het tot de autonomie van de school – toch hebben ze daar kansen toe – om te bepalen of de leerling een tweede kans wordt geboden dan wel of, indien het een problematische afwezigheid betreft, dit onmiddellijk naar een evaluatiecijfer wordt vertaald.

Als een school een melding maakt van verontrustende signalen, bijvoorbeeld bij onze administratie, blijft zij steeds eigenaar van deze vraag. Als er een acute dreiging is voor de veiligheid van de school of de leerling, dan wordt aan de school aangeraden om contact op te nemen met de lokale politie en kan de zaak verder worden opgevolgd door de bevoegde veiligheidsdiensten.

We mogen geen verkeerde verwachtingen hebben van CLB's en scholen. Het opsporen van misdrijven behoort exclusief tot de bevoegdheid van de politie en het is bijgevolg niet aangewezen dat CLB-medewerkers zelf op zoek zouden gaan naar strafbare feiten. We hebben de omzendbrief PLP 41. Nu komen we weer bij het punt dat mij zorgen baart: in de omzendbrief staat dat scholen bij de lokale politie een vast aanspreekpunt moeten hebben. Ik heb u een aantal weken geleden verteld dat in een op drie van onze scholen dit aanspreekpunt er niet is. Dat is opnieuw opgenomen met de bevoegde federale minister en de federale politie. Dat moet in orde komen, bij voorkeur wanneer het nieuwe schooljaar start. We zitten in bijzondere tijden. Het is elementair dat als je dat in een omzendbrief opneemt, je moet maken dat elke school een contactpersoon heeft. Als er niemand specifiek voor wordt aangeduid, is het wellicht het hoofd van het korps. Maar scholen moeten weten wie dat aanspreekpunt is. Er wordt ook werk van gemaakt.

Als ik de berichtgeving in de media lees, dan lag de basis van de 'streng religieuze opstelling' in een aantal van de gevallen van sommige leerlingen niet bij de ouders. We hebben zelfs een aantal situaties meegemaakt waarbij de ouders zelf geschrokken waren van het gedrag van hun kinderen. We mogen er niet zomaar van uitgaan dat het probleem bij de ouders ligt en dat zij moedwillig ontwikkelingskansen van hun kinderen ontnemen.

Op die plaatsen waar er een participatief schoolklimaat is, waar zowel ouders als leerlingen actief betrokken worden bij de schoolorganisaties, heb je veel minder problemen en zijn de zaken veel beter bespreekbaar. Daar blijft de dialoog echt wel aan de orde.

Preventieve acties zijn zeker aangewezen, waarbij scholen op voorhand, maar wel op een constructieve wijze, in dialoog gaan en zelf zeggen wat kan en wat niet kan, dit allemaal in het belang van het optimaal kunnen participeren van leerlingen aan de lessen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u bent begonnen met te zeggen dat u geen overzicht hebt van het aantal betrokken leerlingen of scholen waarin deze problematiek de voorbije maand gespeeld heeft. In elk geval is uit mediaberichtgeving gebleken dat dergelijke signalen vanuit verschillende onderwijsnetten kwamen en dat het probleem niet nieuw was en zich al eerder heeft voorgedaan. Ik denk dat we daar krachtig op moeten reageren, net zoals we op elke vorm van ongewenste islamisering krachtig moeten reageren, zeker als die in strijd is met onze gewoonten, onze normen en waarden die in onze vrije, westerse, Europese samenleving gelden.

U zegt dat de ouders er vaak niet eens van op de hoogte zijn. Ik kan dan verwijzen naar wat de heer Goris zei: kinderen worden geïndoctrineerd in allerlei Koranscholen waarvan ouders misschien zelfs niet eens weten wat daar allemaal aan die kinderen wordt verteld. Wanneer ik trouwens ministers hierin het parlement over die verontrustende toename van het aantal Koranscholen in Vlaanderen en Brussel ondervraag, dan zegt men: in principe is dat vergelijkbaar met catecheselessen. Ik ben het daar niet mee eens. U kijkt raar, minister, maar uw collega-minister Homans zei letterlijk toen ik haar ondervroeg over Koranscholen: in feite is dat vergelijkbaar met catecheselessen. Ik ben het daar helemaal niet mee eens. Het gaat daar allemaal niet zo onschuldig aan toe, zonder ze allemaal over dezelfde kam te willen scheren. De signalen dat er een bepaalde vorm van streng islamitische leer, salafisme of wat dan ook, in die Koranscholen wordt bijgebracht aan leerlingen, moet een alarmbel doen afgaan. Ik denk dat het nodig is dat er vanuit de overheid controle komt op die scholen en we ze doorlichten. Indien dat geen bevoegdheid kan zijn van de Vlaamse Gemeenschap, dan moet u maar contact opnemen met uw federale collega, desnoods de minister die bevoegd is voor de Staatsveiligheid. Ik denk dat het echt wel noodzakelijk is dat we daar een zicht op krijgen en controle op krijgen, want die is er absoluut niet.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel, minister. Dat van het Suikerfeest was me bekend, maar het Suikerfeest is natuurlijk maar een dag. Het gaat me vooral over het ontnemen van de kansen van kinderen en jongeren op een vlotte doorstroming in het onderwijs omdat ze al dan niet zelf streng de ramadan volgen zodat dat hun schoolprestaties beïnvloedt. Uw antwoord was zeer duidelijk. Ik kan volledig onderschrijven dat u zegt dat dit voor jonge kinderen eigenlijk niet kan en dat het hun toekomst hypothekeert. Daar ben ik het absoluut mee eens. Ik ben ook blij dat u dat signaal geeft.

U geeft aan dat men in gesprek moet gaan met de ouders. Ik denk dat het belangrijk is dat de ouders ten minste weten wat er aan de hand is, te meer omdat sommige ouders niet door hebben dat hun kind streng religieus aan het worden is en zij het zelf niet zijn. Een kind komt dat niet noodzakelijk thuis vertellen. Dat lijkt me dus cruciaal.

U hebt het gesignaleerd en ik kan het alleen maar bijtreden: wat op school gebeurt, is cruciaal. Er zijn feestdagen waarvoor men afwezig kan zijn. Op alle andere

momenten is de verwachting zeer duidelijk en zeer eenvoudig dat je aan alles deelneemt. Zeggen dat het ramadan was, is geen geldige reden op een deliberatie. Dat zou een brug te ver zijn.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Collega's, is dit een probleem? Ja, het is een probleem. Is het al langer gekend? Ja! Het is niet omdat er nu één schoolbestuur naar de krant trekt en zegt dat het voor hen de eerste keer is dat het nu ineens een probleem is. Wat trouwens volgens mijn inlichtingen niet klopt, er zijn scholen in Brussel die met deze problematiek al langer bezig zijn. De basisboodschap, die onlangs nog op de algemene vergadering van de Onderwijskoepel van de Steden en Gemeenten (OVSG) uitgebreid aan bod is gekomen, is dat er elke dag aan gewerkt wordt. Ik wil mijn appreciatie uitdrukken voor wie daar elke dag aan werkt. Ik ondervind dat heel wat directies en schoolbesturen steun krijgen vanuit de inspectie islamitische godsdienst. Die mensen trekken mee aan de kar om ouders en kinderen die dit soort boodschappen brengen of dit soort gedrag vertonen duidelijk te maken dat dit niet hoort.

Maar ook de radicaliseringscellen zijn zeer actief, niet alleen in mijn stad maar ook in Mechelen, Antwerpen en een aantal andere plaatsen. Het klopt dat ouders niet altijd op de hoogte zijn. Maar als ze door de school worden gecontacteerd, zijn zij zelf de eersten om actie te ondernemen. Veel leerkrachten levensbeschouwelijke vakken en in het bijzonder islamitische godsdienst ondernemen daar echt wel actie.

Minister en collega's, er is iets wat mij hoopvol stemt, en het sluit aan bij de vraag van de heer Daniëls, die over het schooltraject van de kinderen spreekt: dat steeds meer ouders zich beginnen te organiseren om de schoolcarrière van hun kinderen vooruit te helpen. Zij doen dat soms op een amateuristische manier maar toch ook steeds meer op een doordachte manier. Misschien zou het goed zijn dat we het volgende parlementaire jaar een aantal van die organisaties die op verschillende plaatsen ontstaan naar de commissie Onderwijs zouden uitnodigen. We zouden het ook kunnen doen in de commissie Radicalisering, maar ik denk echt wel dat de meesten de bedoeling hebben om kinderen in het Vlaamse onderwijs zo ver mogelijk te begeleiden en om zo hoog mogelijke verwachtingen te koesteren. In mijn eigen stad is er zo'n organisatie van mama's, 1001 schakels. Je hebt ook Les parents concernés. Die werken vooral op het radicaliseringsproces, maar ze kijken daar ook sterk naar onderwijs. Ik hoor dat er in Antwerpen en Mechelen ook dergelijke verenigingen zijn. Het Regionaal Open Jeugdhuis Mechelen (ROJM) is daar ook mee bezig, zoals we in de commissie Radicalisering hebben gehoord. Wij moeten daarop focussen. We moeten dat in de bespreking der werkzaamheden van onze commissie eens bekijken. We zouden hier ook de levensbeschouwingen eens moeten ontvangen. Minister, u hebt er al meerdere keren mee samengezeten. Zij zijn echt wel onze bondgenoten in dit dossier.

Mijnheer Janssens, heb ik u daarnet goed begrepen dat u pleit voor controle op de plaatsen die niet erkend zijn? (*Opmerkingen van Chris Janssens*)

Ja? Want in de plenaire vergadering zegt u voortdurend dat de Vlaamse overheid geen moskeeën mag erkennen. Maar Koranscholen opereren vaak onder de vleugels van een moskee. Door moskeeën te erkennen heeft de Vlaamse Gemeenschap wel oren en ogen op het terrein. (*Opmerkingen van Chris Janssens*)

Dat is geen onzin. Als u de minister zou vragen om een private school te inspecteren, zal de minister u antwoorden dat als dat geen erkende of gesubsidieerde of gefinancierde school is, de inspectie daar niets te zoeken heeft.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Ro, wij kunnen wel controleren of de leerplicht wordt vervuld. Maar de Koranscholen hebben weinig te maken met het al of niet vervullen van de leerplicht. Ik heb daar als minister van Onderwijs geen enkele impact op. Ik heb een paar weken geleden vrij lang samengezeten met mijn federale collega van Justitie Koen Geens. Wij hebben bekeken hoe wij de handen in elkaar kunnen slaan op dat punt. Ik kan er niet aan. Ik weet ook niet wat daar gezegd wordt. Maar we kunnen er niet omheen dat sommige kinderen wel de invloed ervaren van wat daar gebeurt. In sommige Koranscholen zal het inderdaad een beetje zijn zoals in de catecheseles, maar in andere is dat misschien niet zo. Het is zeer moeilijk om dat te traceren en het verschil daarin op te merken.

Mijnheer De Ro, het is juist dat er initiatieven worden genomen. Ik heb er ook een paar extra opgesomd. Maar wat mij enorm tegen de borst stoot en waar ik echt door gechoqueerd was, is dat heel jonge kinderen ertoe worden aangezet of zelf de beslissing nemen om deel te nemen aan de ramadan, terwijl de levensbeschouwing zelf expliciet in een uitzondering voorziet voor jonge kinderen. Ik zou nooit zo hevig gereageerd hebben indien het niet in die context was geweest.

Ik heb alle begrip voor scholen die heel veel moslimkinderen hebben en die het niet belangrijk vinden of je nu je examen in de voor- dan wel in de namiddag doet. Ik zie dat zelfs bij mij in Torhout, en dat is helemaal niet gedreven door de een of andere levensbeschouwing. Het ene jaar heeft 's morgens examen, het andere jaar 's namiddags. Ik kan ermee leven dat je daar rekening mee houdt. Dat heeft geen negatieve impact op de schoolcarrière. Maar dat heel jonge kinderen beslissen om geen muzikles te volgen of om niet te zwemmen of niet te eten, terwijl de levensbeschouwing op zich in die uitzondering voorziet, daar heb ik het bijzonder moeilijk mee. We moeten daar heel scherp op zijn omdat dat nefast is voor de ontwikkeling van het kind. Ik zal daarover nooit van mening veranderen. Ik ben bereid om met alles en iedereen in overleg te gaan. We moeten voldoende tolerant zijn voor elkaar – u weet dat – maar er zijn grenzen die we moeten respecteren. Zeker ten aanzien van jonge kinderen is dat voor mij een grens.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, mijn opmerking was alleen dit. Sommigen ontdekken dit nu omdat het de pers haalde, maar op het terrein wordt dat al jaren door heel veel directies, mensen van CLB's en ouders opgemerkt, en wordt daar ook mee omgegaan zonder publieke...

Minister Hilde Crevits: Ik heb net het voorbeeldje gegeven dat ik een paar dagen geleden heb gezien. Toen heeft een leerkracht zelf gesproken met de kinderen in kwestie en hebben ze op één na allemaal beslist om te stoppen met de ramadan. Er is ook een uitzondering mogelijk in examenperiodes in het hoger onderwijs. Er is zoveel mogelijk. We moeten daarover blijven spreken. Wij kunnen zeggen dat we dat niet oké vinden, maar als de gemeenschap zelf dat signaal geeft, dan gaan we veel meer bereiken.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Vooreerst, collega De Ro, als u denkt dat alleen maar het erkennen van moskeeën inhoudt dat men daar ook controle over heeft, of minstens een zicht op wat er in al die moskeeën wordt verteld, dan is dat natuurlijk je reinste onzin. *(Opmerkingen van Jo De Ro)*

Alleen al het feit dat een imam uit een erkende moskee, zijnde moskee De-Koe-pel, jihadstrijder is geworden, onderschrijft de stelling dat dat onzin is, dat men daar absoluut geen controle en geen zicht op heeft. Het enige waarop men een zicht heeft, is op jaarrekeningen, op allerlei administratieve formaliteiten, maar niet op de inhoud van wat er in die moskeeën allemaal wordt verteld.

Minister, u hebt nu een aantal meldingen gekregen, zowel via de pers als bij uw administratie, die spontaan zijn overgemaakt, maar ik denk dat het goed zou zijn om voor onderwijspersoneel een vorm van meldplicht in te voeren, zodat we op de hoogte worden gebracht van dergelijke alarmerende signalen, van dergelijke extremistische ideeën die in scholen in Vlaanderen en Brussel worden gedeeld. Dan krijgt u ten minste ook een zicht op de problematiek. Ik meen dat men vanuit de overheid sneller en strenger moet optreden tegen informele gebedshuizen, tegen Koranscholen en dergelijke meer. Ik heb het dan niet over de onderwijsinspectie, want die is daar uiteraard niet voor bevoegd, maar wel over de Staatsveiligheid en andere diensten die daar bevoegd voor zijn. Het is immers onze plicht om te handelen, om onze kinderen en onze samenleving te behoeden voor allerlei extremistische islamitische ideeën.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, mijn voornaamste bekommernis hebt u eigenlijk beantwoord. Dan heb ik het over het duidelijke signaal dat we het van overheidswege niet tolereren, en, nog veel belangrijker, dat we het geen goed idee vinden om de onderwijskansen en de toekomstkansen van kinderen te hypothekeren door een zeer strenge lezing en toepassing van religieuze gebruiken, die dan een effect zouden hebben op hun slaagkansen. Ik denk dat dat signaal duidelijk gegeven is, en dat we dat ook zeer duidelijk moeten blijven geven, ook als steun aan die scholen en die leerkrachten, want soms worstelen die wel wat met de vraag hoe ze dat moeten aanpakken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.